

Akıllı Tahta
Uyumlu

6.
SINIF

Karekod
Çözümlü

Sosyal Bilgiler

**ÇALIŞMA
YAPRAKLARI**

Özet Konu Anlatımı
Karekod Çözümlü Sorular

Yazarlar
Remzi BAYRAKCI
Neriman BAL
Yusuf ÖZDEMİR

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER

EDİTÖR

Turgut MEŞE

Bütün hakları Giriş Yayınlarına aittir.
Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN NO

978-625-6532-08-3

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Giriş Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Giriş Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Özgür WEB

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyayinlari.com

girisyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

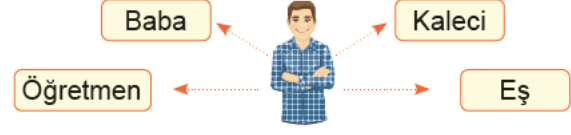
TOPLUMDAKİ ROLLERİM	1
BİZİ "BİZ" YAPANLAR.....	3
KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK	5
BİR ELİN NESİ VAR İKİ ELİN SESİ VAR - HAK, ÖZGÜRLÜK, SORUMLULUK	7
TÜRKLERİN ANAYURDU ORTA ASYA.....	9
İSLAMİYET'İN DOĞUŞU	11
TÜRKLER İSLAMİYET İLE TANIŞIYOR	13
YENİ YURT ANADOLU - TARİHİ YOLLAR.....	15
DÜNYA'NIN NERESİNDEYİZ?	17
ÜLKEMİZİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ - ÜLKEMİZİN BEŞERİ COĞRAFYASI	21
FARKLI İKLİMLER FARKLI YAŞAMLAR	23
HAYATIMIZDAKİ SOSYAL BİLİMLER	25
BİLİM VE TEKNOLOJİDE DEĞİŞİM - BİLİMSEL ÇALIŞMA YAPIYORUZ - EMEĞE SAYGI DUYUYORUM.....	29
ÜLKEMİZİN KAYNAKLARI VE EKONOMİK FAALİYETLERİ	31
KAYNAKLARIMIZI DOĞRU KULLANIYORUM.....	33
YATIRIM VE PAZARLAMA	35
VERGİLERİMİZ KAZANÇLARIMIZDIR - NİTELİKLİ İNSAN GÜCÜ VE GELİŞEN EKONOMİ - MESLEĞİMİ BİLİNÇLİ ŞEKİLDE SEÇİYORUM.....	37
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YÖNETİM BİÇİMLERİ	39
DEMOKRATİK DEVLET VE ORGANLARI.....	41
KARAR ALMA SÜRECİNDE BEN DE VARIM - DEMOKRASİ HER YERDE	43
HAKLARIMIZ VE SORUMLULUKLARIMIZ GÜVENÇEDE - DÜNDEN BUGÜNE TÜRK KADINI.....	45
MİLLÎ DİŞ POLİTİKAMIZ	47
MİLLÎ DİŞ POLİTİKAMIZ - DİŞ ALIM, DİŞ SATIM.....	49
TÜRKİYE BEKLENİLENDİR - POPÜLER KÜLTÜR VE BİZ.....	51
CEVAP ANAHTARI	53

TOPLUMDAKİ ROLLERİM

ROL

- Toplumsal hayatta bireylerden beklenen davranışlar ve sorumluluklar vardır.
- Beklenen davranış ve sorumluluklar, bireyin toplum içerisindeki yerine ve durumuna göre değişebilir.
- Bir grup etkinliğinde yer alan ya da bir yerde bulunan bireylerin üstlendikleri görevlere **rol** denir.
- Başka bir tanımla, bireylerin üyesi olduğu grupta üstlenmesi gereken görevlerdir.
- Roller, herkesin sorumluluğunu etkili bir biçimde yapmasını sağlar.

- Roller, sosyal düzeni insan için yaşanır hâle getirir.
- Bireyler aynı anda farklı gruplarda farklı roller üstlenebilir.

- Bireylerin içerisinde yer aldığı ilk sosyal grup ailedir.
- Bunu daha sonra akraba, arkadaş çevresi ve okul takip eder.

Doğuştan Edinilen Roller

- Birey üstlendiği rollerin bir kısmına doğuştan sahip olur.
- Doğuştan sahip olunan roller herhangi bir ilgi ve yetenek gerektirmemektedir. Bireyin bunları seçme imkânı yoktur.

Abla

Torun

Teyze

Kardeş

Evlat

Ağabey

Çocuk

Dede

Amca

Sonradan Kazanılan Roller

- Birey bazı rolleri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sonradan kazanır.
- Bireyin sonradan kazandığı rolleri seçme imkânı vardır.

Öğretmen

Polis

Mimar

Doktor

Mühendis

Terzi

Aşçı

Müdür

Pilot

MESLEKİ ROL

- Bireyin eğitim hayatını tamamladıktan sonra meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmesine **mesleki rol** denir.
- Örneğin; bir doktordan öncelikli beklenen rol, hastalarını muayene etmesidir.

TOPLUMLAR VE ZAMAN

- Toplumlar zaman içinde değişir, ancak bu değişime insanlar neden olmaktadır.
- Bizim yaşadığımız dünya eski kuşaklardan farklıdır.
- Bizden sonra gelecek nesil de dünyayı bizden farklı görüp farklı yaşayacaktır.

DEĞİŞEN ROLLER

- Bireyler doğar, büyür ve gelişirler. Yaşamları boyunca sahip oldukları sosyal rolleri bir anda edinmezler.
- Yaşam döngüsü içinde bireylerin sahip oldukları sosyal roller de değişime uğrar.
- Geçmişte babanın aile içindeki rolü, bir işte çalışmak ve para kazanmak, annenin rolü ise ev işleri ile ilgilenmek ve çocuklara bakmaktı.
- Özellikle kadının çalışma hayatına girmesiyle evdeki sorumlulukların eşler arasında bölüşüldüğü bir yapı ortaya çıkmıştır.
- Bu durum çağımızın getirdiği bir gereklilik olmuştur. Eşler ev işlerinde, çocuk yetiştirmede... sorumlulukları beraber paylaşmaktadır.

TEST 1

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. **Derya:** Bu yıl 6. sınıfta okuyacağım. Babam öğretmen olduğu için tayini çıktı ve yeni görev yeri olan Ankara'ya taşındık. Buraya geleli iki ay oldu. Yeni okulumu, öğretmenlerimi ve arkadaşlarımı çok sevdim. 6. sınıfa giden abim de benim gibi okulunu, öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok sevdi. Geldiğim okulda kütüphane kulübündeydim. Eğer burada da kütüphane kulübü varsa yine aynı kulüpte görev almayı çok isterim.

Metne göre aşağıdakilerden hangisi Derya'nın sahip olduğu roller arasında yer almaz?

- A) Öğrenci
B) Çocuk
C) Kardeş
D) Sınıf başkanı
2. Doğduğumuz andan itibaren birçok role ve bu rollerin gerektirdiği görevlere sahip oluruz. Örneğin; evde çocuk rolündeyken yatağımızı düzeltmek, okulda öğrenciyken sınıf kurallarına uymak, arkadaşlarımızla oyun oynarken etraftakileri rahatsız etmemek sorumluluklarımız arasındadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanlar aynı anda farklı rollere bürünemezler.
B) Rol ve sorumluluk birbiriyle ilişki içindedir.
C) Rolümüz değiştiğinde sorumluluklarımız da değişebilmektedir.
D) Roller zamana ve mekâna göre değişebilmektedir.
3. Selin Hanım, özel bir okulda öğretmenlik yapmaktadır. Hafta sonlarını ailesiyle kültürel faaliyetlere katılarak geçirmektedir. Ayrıca bir dernekte de gönüllü olarak çalışmaktadır.

Selin Hanım ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Birden fazla rol üstlenmiştir.
B) Herkes tarafından çok sevilmeindedir.
C) Tek bir role sahiptir.
D) Grup etkinliklerine katılmamıştır.

4. Aşağıdaki tablo içinde Arda'nın içinde bulunduğu grup ya da kurum, buradaki rolleri ve beklenen davranışları yazılmıştır. Ancak tabloda bazı yerler boş bırakılmıştır.

	Grup ya da Kurum Adı	Rolü	Beklenen Davranış
I	Aile	Anne ve babasına yardımcı olması
II	Öğrenci	Sınıf kurallarına uyması
III	Kulüp	Tiyatrocu	Rolünü iyi oynaması
IV	Arkadaş	Kaleci	Kurallara uyması

Tabloda boş bırakılan alanlara sırasıyla aşağıdakilerden hangileri yazılmalıdır?

- A) Öğrenci - Hastane
B) Çocuk - Aile
C) Çocuk - Okul
D) Arkadaş - Aile

5. Birey olarak dünyaya geldiğimiz andan itibaren farklı rollere sahip oluruz. Bazı rollerimiz biyolojik özelliklerimizden kaynaklanır, bu rollerimizi seçme şansımız yoktur. Bazı rollerimizi ise sonradan ilgi ve yeteneklerimiz doğrultusunda çalışarak kazanırız.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ilgi ve yeteneklerimiz doğrultusunda kazandığımız rollerimizden biri değildir?

- A) Doktor
B) Başkan
C) Avukat
D) Kardeş

6. **Mustafa Bey:** Sosyal bilgiler öğretmeni olarak bir okulda çalışmaktayım. Akşam eve geldiğimde eşimle birlikte yemek hazırladık, annemler bize gelecekti, çok mutluyduk. Çocuklarımız da o esnada ders çalışıyordu. Akşam olunca annem ve babam geldi, ailece güzelce yemeğimizi yedik.

Buna göre Mustafa Bey evde hangi rol içerisinde yer almamıştır?

- A) Baba
B) Öğretmen
C) Çocuk
D) Eş

BİZİ "BİZ" YAPANLAR

- Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi özelliklerin tümüne **kültür** denir.
- Kültür bir milleti diğer milletlerden ayıran yaşam tarzı, duygu ve düşüncelerin oluşturduğu ortak değerler olarak da ifade edilebilir.
- Kültür, içinde bulunduğumuz toplumun kimliğini oluşturur.
- Birey yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini ailesinden, akrabalarından, arkadaşlarından, okuldan veya iş ortamından öğrenir.
- Birey, yaşadığı toplumun kültürünü öğrendikçe toplumun diğer bireyleriyle daha sağlıklı iletişim kurar.

KÜLTÜRÜMÜZÜ OLUŞTURAN ÖGELER

Mimari

- Kültürün maddi unsurlarından olan şehirler ve konutlar oluşturulurken orada yaşayan insanların inançları, düşünce dünyaları, kültürel yapısı dikkate alınmalıdır.
- Böyle oluşturulan şehirler toplumsal birlikteliği destekler.
- İslam inancının önemli merkezlerinden biri olan cami, şehrin merkezinde yer alırken etrafında medrese (okul), şifahane (hastane), imaret (aşevi), çarşı, han (dinlenme yerleri), hamam ve çeşme gibi yapılar bulunmaktadır.

Dil

- İnsanların duygu ve düşüncelerini birbirine aktarmak için sözcükler ya da işaretler aracılığıyla kurduğu iletişime dil adı verilir.
- Kültürü oluşturan öğelerin başında gelir.
- Dil olmadan diğer kültür unsurları meydana gelmez.
- Bir milletin hayatına ait maddi ve manevi öğeler dil ile ifade edilir ve gelecek kuşaklara dil sayesinde aktarılır.

Din

- Din, insanların duygu ve düşüncelerini etkiler.
- Toplumun yaşayış biçimi dinden etkilenerek kültürü şekillenir.
- Her kültür, ait olduğu toplumdaki insanların inandığı dinin izlerini taşır.
- Din, toplumda yapıcı ve birleştirici özelliğe sahiptir.
- Dindeki kardeşlik ve dostluk toplumda birlik ve beraberliği sağlar.

Tarih

- Tarih sayesinde bir milletin oluşturduğu ortak kültür mirası geçmişten günümüze aktarılabilir.
- Bu sayede bireyler geçmişine ait kültürel değerleri öğrenerek bunları yaşatmaya çalışır.
- Tarih, milleti birbirine bağlayarak geleceğe taşır.
- Tarih bilinciyle hareket edilmelidir.

Gelenek ve Görenek

- Toplumsal birlikteliğin oluşmasında dil, din, tarih dışında gelenek ve görenekler gibi kültürel unsurlar da vardır.
- Nesilden nesile aktarılan ve bize ait (milli) yiyecek, giyecek, düğünler, el sanatları, eğlenceler vb. den oluşur.
- Büyüklere saygı ve küçüklere sevgi göstermek, misafirlere ikramlarda bulunmak gelenek ve göreneğe örnektir.

TEST 2

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Türkiye, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini her geçen gün arttırmaktadır. Eskişehir Üniversitesinde yakın bir zamanda "Kazakistan ve Türkiye Arasında Tarihi ve Kültürel Bağlar" konferansı düzenlendi. Yaz aylarında "Hazar Şiir Akşamları" düzenlenerek Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde yaşayan şairler ülkemize davet edilmektedir.

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile aramızdaki bu ilişki aşağıdakilerden hangisine katkı sağlar?

- A) Ülkemiz ekonomik anlamda zenginleşir.
B) Ülkemize gelen şairler yeni yerler görmüş olur.
C) Kökeni Türk olan toplumlar arasında birlik ve beraberlik artar.
D) Türkiye ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ekonomi alanında birbirlerini desteklerler.

2. Milleti, dolayısıyla kültürü meydana getiren unsurlardan biri olan tarih, bir milletin çağlar içindeki yürüyüşü ve görünüşüdür. Tarih mazidir, fakat bu mazi bugünün ve dünün fertlerini millet içerisinde birbirine bağlayarak geleceğe taşır. Aynı millete mensup insanlar tarih sayesinde akrabalarının farkına varabilirler. Tarih bir milletin nereden gelip nereye gittiğini gösteren kültür unsuru olarak, o milletin hayatında önemli bir yer tutar.

Buna göre tarih ile ilgili;

- I. dün ile bugün arasında köprü olduğu,
II. insan hayatında önemli bir yere sahip olduğu,
III. kültürü oluşturan unsurlardan biri olduğu

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) I, II ve III
C) Yalnız III
D) II ve III
3. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında dil, din, gelenek ve görenekler gibi kültürel unsurlar da vardır.

Aşağıdakilerden hangisi gelenek ve göreneklerimizden biri değildir?

- A) Misafirlere ikramlarda bulunmak
B) Hastaları ziyaret etmek
C) Yılbaşı kutlamalarına katılmak
D) Büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek

4. Ölüm gibi üzücü bir olayın ardından söylenen türkülerle ağıt denir. Ağıt eski çağlardan beri bütün topluluklarda görülen duygulu bir ezgi türüdür. Türklerde ağıt geleneği çok eski dönemlere dayanır. Orhun Kitabeleri'nde yuğ adı verilen cenaze törenlerinde ağıt yakıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Ağıtlar, yaşanan acının diğer insanlar tarafından paylaşılmasını ve yaşanan acı olayların nesilden nesile aktarılmasını sağlar.

Buna göre;

- I. Bazı değerler insanlığın ortak duygularıdır.
II. İnsanlar kimi zaman üzüntülerini ezgilerle dile getirmişlerdir.
III. Günümüzde acıların paylaşılması geçmişin bir ürünüdür.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız III
D) I, II ve III

5. Kültür, insanların paylaştıkları bilgiyi, inancı, sanatı, gelenekleri, yasaları ve kazanmış oldukları tüm beceri ve alışkanlıkları kapsar. Bu nedenle toplumdaki dayanışmanın temelini oluşturur.

Buna göre kültürün toplumdaki dayanışmayı oluşturmalarının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun gelişmesinde önemli bir rol üstlenmesi
B) İnsan davranışlarını etkilemesi
C) Zaman içinde değişmesi
D) Bireyleri ortak noktada birleştirmesi

6.

- Allah bağışlasın.
- Doğrunun yardımcısı Allah'tır.
- Aldatayım diyen aldanır.
- Allah akıl versin.

Yukarıdaki atasözleri ve deyimler kültürü oluşturan öğelerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Din
B) Tarih
C) Dil
D) Örf ve adet

KIR ÇİÇEKLERİ GİBİYİZ RENGÂRENK

KALIP YARGI

- Bir grubun üyelerine karşı abartılan, genelleştirilen olumlu ve olumsuz değerlendirmelere **kalıp yargı** denir.
- Kalıp yargılar belli faktörler sonucu oluşan düşünce kalıplarıdır. Zamanla oluşur ve yaygınlaşır.

Kalıp Yargı Örnekleri	Açıklamalar
Yaramaz çocuklar zekidir.	Yaramazlık ile zekâ arasında bir bağlantı olduğu söylenemez. Yaramaz çocuğun zekâ yönünden uslu çocuktan farkı yoktur.
Kadınlar duygusaldır.	İnsan, doğası gereği duygusaldır ve duygusallık belli bir cinsiyete ait değildir. Erkekler de kadınlar da duygusal olabilir.
Futbol erkek oyunudur.	Futbol, belli bir cinsiyete ait bir spor dalı değildir. Kadınlar da erkekler gibi futbol oynayabilir.

ÖN YARGI

Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart ve görünümlere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargıya, peşin hükme **ön yargı** denir.

- Ön yargıların önemli bir kaynağı toplumsal yaşamın çeşitli boyutlarında bilerek ya da bilmeyerek elde edilen düşüncelerdir.
- Ön yargının sebepleri şunlardır:
 - » Farklılıklara saygılı olmamak
 - » Empati kurmamak
 - » Karşımızdaki kişiyi tanımamak
- İlk defa görülen bir insan ya da karşılaşılan bir durum hakkında söz söylemekte acele edilmemelidir.
- İnsanlar ırkına, cinsiyetlerine ve çeşitli özelliklerine göre değerlendirilmemelidir.
- Ön yargının sonuçları şunlardır:
 - » İnsanları sınıflandırır, insanlar arasında uzaklık oluşturur. Bireylerin topluma olan uyumunu olumsuz etkiler.
 - » Kişiler arasında nefret ve düşmanlık duygularının oluşmasına neden olur.

- Ön yargının azaltılmasında eğitim çok önemli bir yere sahiptir.
- Ön yargı, sadece bilişsel değil aynı zamanda duygusal bir olaydır.
- Ön yargının, ayrımcılığın ve çatışmanın azalması için toplumsal temas artırılmalıdır.
- İnsanlar arasındaki iletişim güçlendirilmeli, empati ve karşılıklı saygı anlayışı geliştirilmelidir.
- Toplumda birlik ve beraberlik içerisinde yaşamının temel faktörü farklılıklara saygıdan geçmektedir.
- Dünyanın daha yaşanabilir bir hâle gelebilmesi için farklılıklara karşı her zaman saygılı olunmalıdır.
- İnsanların bütün farklılıklara rağmen birbirlerine saygı duyarak yaşamaları insani ilişkilerinin gelişmesinde ve yaşatılmasında oldukça önemli bir yere sahiptir.
- Toplum içerisinde bireysel farklılıklara saygı duyulmaması barış ve huzur ortamının bozulmasına neden olur.
- Bireysel farklılıklar zenginliktir. Bunun farkına varılmasıdır.
- İnsanlara öncelikle insan olduğu için değer verilip saygı duyulmalıdır.

Ön Yargı Örnekleri	Açıklamalar
Bu televizyonu Suat Usta'dan başka kimse tamir edemez.	Bu cümleyi kuran kişi Suat Usta dışındaki bütün ustalara karşı ön yargılıdır. Televizyonu Suat Usta dışındaki ustalar da tamir edebilir.
Bu sene kesin şampiyon olacağız.	Bu cümleyi kuran kişi ön yargılıdır. Çünkü başka takımlar da şampiyon olabilir.
Eminim ki Derya'nın sınavı kötü geçecek.	Bu cümleyi kuran kişi Derya'ya karşı ön yargılıdır. Çünkü sınav daha olmamıştır. Derya başarılı da olabilir.

TEST 3

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1.

Görselde vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı düşüncede olmak eğitim seviyesini artırır.
- B) Ön yargı toplumsal uyumu sağlar.
- C) Ön yargı insanlar arasındaki bağı güçlendirir.
- D) Olaylar herkes tarafından farklı şekilde algılanabilir.

2. **Kübra:** Atatürk Ortaokulunda okuyorum. Suriye’de başlayan olaylar nedeniyle göç edenlerden sınıfımıza gelenler oldu. İlk geldiklerinde dilimizi bile konuşmayan bu kişilerden çok hoşlanmadım. Ancak onları tanımaya başladıkça ne kadar çok sıkıntı çektiklerini ve zor durumda olduklarını anladım. Şimdi onlarla çok iyi anlaşıyorum.

Buna göre;

- I. Ön yargılar arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkiler.
- II. Bireysel farklılıklar ön yargılara neden olabilmektedir.
- III. İnsanların birbirini daha yakından tanınması ön yargıların artmasına neden olur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız I
- D) I, II ve III

3. **Aşağıdaki ifadelerden hangisi ön yargıya örnek olarak verilemez?**

- A) Ayça, okullarına yeni atanan Sosyal Bilgiler Öğretmeni Murat Bey’i görür görmez onun çok sert bir öğretmen olduğunu düşündü.
- B) Metin, ilk görüşte yeni başladığı okulundaki sıra arkadaşının iyi bir çocuk olduğuna karar verdi.
- C) Annem, yan dairemize taşınan yeni komşularımız için “Pek bir havalılar, bunlarla komşuluk yapılmaz.” dedi.
- D) Annem, odasını toplamayan kardeşime “Dağınık bir odaya sahip olman beni kaygılandırıyor.” dedi.

4. Günümüzde; aile, komşu, arkadaşlık ve akrabalık gibi değerlere verilen önem gittikçe azalmaktadır. Bu da insanlar arasındaki etkileşimin, iletişimin özellikle de duygusal bağın azalmasına yol açmaktadır. Birbirini tanımayan, empati kuramayan ve birbirine saygı duymayan bireylerde başkalarına karşı ön yargı oluşmaktadır. Bu ön yargılar genellikle fiziksel farklılığı olan, farklı kültürden ve dinden insanlara karşı olmaktadır. Ön yargı hem bireysel hem de toplumsal bir sorundur.

Parçadan hareketle ön yargı ile ilgili;

- I. Toplumdaki birlik ve beraberliğin zayıflamasına neden olur.
- II. Bireyin insanlarla olan iletişiminin artmasına neden olur.
- III. Toplumda ayrımcılığa neden olur.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) I, II ve III
- B) I ve III
- C) Yalnız II
- D) Yalnız I

5. “Baskalarının faziletlerine karşı lütufkâr (kibar) hatalarına karşı da biraz kör olunuz.”

Yukarıda verilen söz aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Empatiye
- B) Yardımseverliğe
- C) Hoşgörüyeye
- D) Dayanışmaya

6. **Büşra:** Arkadaşım karşı bankta da yer vardı, neden yanıma geldin?

Selin: Görmüyor musun? O farklı bir insan.

Büşra:

Yukarıdaki diyalogu Büşra aşağıdakilerden hangisiyle tamamlarsa Büşra’nın farklılıklara saygılı olduğunu anlaşılar?

- A) Doğru söylüyorsun, onun ten rengi farklı.
- B) Olabilir. Ön yargılı olmamalıyız.
- C) Evet. O yüzden iyi ki yanıma geldin.
- D) O farklı bir ülkeden olduğu için onu yanıma almamalıyız.

BİR ELİN NESİ VAR İKİ ELİN SESİ VAR

- Bireylerin çeşitli konularda birbirlerine yardım etmesine ve ortak olarak işlerin üstesinden gelmesine **yardımlaşma** denir.
- Bir topluluğu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve ortak amaçlarda birbirlerine karşılıklı olarak bağlanmasına **dayanışma** denir.

SOSYAL YARDIMLAŞMAYI DESTEKLEYEN KURUM VE KURULUŞLAR

Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü (Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı)

Ülkemizde sosyal yardım hizmetlerini en yaygın, kapsamlı ve organize biçimde yürütülen devlet kurumudur. Sosyal yardımların hedef kitlesi sosyal güvencesi bulunmayan ihtiyaç sahibi vatandaşlardır.

Kızılay

Savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere yardım etmek amacıyla, 1868 yılında Hilal-i Ahmer adıyla kurulmuştur. Afetlerde ve olağan dönemlerde korumasız ve ihtiyaç sahiplerine yardım sağlamak, toplumda yardımlaşmayı geliştirmek ve kan ihtiyacını karşılamak amacıyla hizmet vermektedir.

Darülaceze Başkanlığı

1895 yılında Sultan II. Abdülhamit tarafından kurulmuştur. Darülaceze din, dil, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeksizin muhtaç insanlara hizmet veren bir hayır kurumudur. Darülacezede barınan sakinlerin tüm giyinme, barınma, gıda, sağlık ve bakım ihtiyaçları kurum tarafından karşılanmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı

Ülkemizin ve milletimizin güvenliği için canlarını hiçe sayarak görev yapan erbaş ve erlerimizden şehit olan veya herhangi bir nedenle hayatını kaybedenlerin bakmakla yükümlü oldukları yakınları ile gazi ve emekli Mehmetçiklere sosyal ve ekonomik destek sağlamak amacıyla 17 Mayıs 1982 tarihinde kurulmuştur.

YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMANIN FAYDALARI

- Toplumda yardımsever bireyler yetişir.
- Toplumsal barışa katkı sağlanır.
- Kardeşlik ve dostluk duyguları gelişir.
- Problemler kolay çözülür.
- Başarıyı beraberinde getirir.
- Birlik ve beraberlik güçlenir.

HAK, ÖZGÜRLÜK, SORUMLULUK

- Yasal olarak bireylere tanınan yetkilere **hak** denir.
- Bireyin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** denir.
- Bireylerin dış etkilerden bağımsız olarak isteğine ve düşüncesine göre karar vermesine **özgürlük** denir.
- Bireyler haklarını kullanarak ve sorumluluklarını yerine getirerek özgürce yaşayabilirler.
- Birey toplumda hakkını ararken yasal yollar kullanmalıdır.
- Dilekçe hakkı bu yasal yollardan biridir.
- Anayasanın 74. maddesine göre her vatandaşın dilekçe hakkı vardır.
- Vatandaşlar dilekçe ile ilgili kuruma müracaat ederek sorunlarına çözüm bulabilir veya taleplerini iletebilirler.

TEST 4

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. İş adamı olan Mehmet Bey şehit düşen askerlerimizin bakmakla yükümlü oldukları yakınları ile gazilerimize bağışta bulunabileceği bir sivil toplum kuruluşuna gidecektir.

Buna göre Mehmet Bey aşağıdaki sivil toplum kuruluşlarından hangisine gitmelidir?

A) ÇEKÜLB) LÖSEVC) AKUTD) TSK
MEHMETÇİK VAKFI

2. Savaş alanında yaralanan ya da hastalanan askerlere hiçbir ayırım gözetmeksizin yardım etmek amacıyla Hilâl-i Ahmer adıyla kurulmuştur.

Hakkında bilgi verilen kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kızılay
B) Darülaceze
C) Yeşilay
D) TEV

3. Sosyal, kültürel ve tarihî bağlar toplumsal birlikteliğin oluşmasında büyük bir etkiye sahiptir. Toplumsal birliktelik sağlanınca sorunları daha kısa sürede çözeriz.

Aşağıdaki atasözlerinden hangisi birlik ve beraberlik ile ilgilidir?

- A) Sakla zamanı, gelir zamanı.
B) İşleyen demir pas tutmaz.
C) Bugünün işini yarına bırakma.
D) El ile, değirmen yel ile.

4. Kişilerin kendileriyle ilgili dileklerini veya devlet kurum ve kuruluşlarıyla ilgili istek ve şikâyetlerini ilgili yerlere iletmesini sağlar. Dilekçe hakkı hak arama özgürlüğünün bir yoludur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasası'nın 74. maddesinde "Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikâmet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne yazı ile başvurma hakkına sahiptir."

Dilekçe hakkı ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kanunlarla güvence altına alınmıştır.
B) Dilekçe hakkı kullanılırken istekler dile getirilmemektedir.
C) Hak arama yollarından biridir.
D) Ülkemizde yabancıların da dilekçe hakkı vardır.

5. **Dilek:** "Marketten çocuklarım için süt aldım. Eve geldiğimde baktım ki son kullanma tarihi geçmiş. Geri götürdüm ama bana sattıkları ürünü geri almadılar. "Bu konuda nereye başvurabilirim."

Dilek Hanım'ın hakkını aramak için aşağıdakilerden hangisine başvurması en uygun olur?

- A) Tüketici Hakem Heyetine
B) Mahalle Muhtarlığına
C) Medya Kuruluşlarına
D) Belediye Başkanlığına

6. Kredi kartının dönem sonu hesabına bakan Hasan Bey, kartına 65 TL üyelik aidatı eklendiğini görünce Tüketici Mahkemesine başvurarak üyelik aidatının iptal edilmesini sağlamıştır.

Hasan Bey'in bu davranışı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hakkının çiğnenmesini umursamamıştır.
B) Üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmemiştir.
C) Hakkını yasal yollarla aramıştır.
D) Yasa üstünlüğünü kabul etmemiştir.

TÜRKLERİN ANAYURDU ORTA ASYA

ORTA ASYA

- Türklerin ilk anayurdu olan Orta Asya; doğuda Kingan Dağları, batıda Hazar Denizi, kuzeyde Sibiryta, güneyde ise Hindikuş ve Karanlık Dağları ile çevrilidir.
- Orta Asya, karasal iklimin hâkim olduğu ve dağlarla çevrili bir bölgedir.
- Orta Asya'da yaşayan Türk toplulukları konargöçer bir yaşam sürmüşlerdir.
- Konargöçer hayat şartlarından dolayı çadırlarda yaşayan Türklerin, en önemli geçim kaynağı hayvancılıktır.
- En çok at, sığır ve koyun yetiştirmişlerdir. Türkler atı ilk evcilleştiren milletlerden birisidir.
- Dokumacılık, madencilik ve tarımla da uğraşmışlardır.

Asya (Büyük) Hun Devleti (MÖ 220 - MS 216)

- Asya Hunları, tarihte bilinen ilk teşkilatlı Türk devletidir. Merkezi Ötüken'dir.
- Asya Hunları'nın bilinen ilk hükümdarı Teoman'dır.
- Devletin en parlak dönemi Mete Han dönemidir.
- Mete Han Asya'daki Türk boylarını bir çatı altında topladı.
- Oğuz Kağan Destanı Hun Türklerine aittir.
- MS 48'de Hunlar, Kuzey ve Güney Hunları olmak üzere ikiye bölünmüştür.
- Güney Hunları 216 yılında Çin hâkimiyetine girmiş, Kuzey Hunları ise batıya doğru göç ederek Avrupa'da Kavimler Göçü'ne neden olmuştur.

Avrupa Hun Devleti (375- 469)

- Hunların bir kısmı Balamir Kağan önderliğinde Karadeniz'in kuzeyine geldiler ve Avrupa Hun Devleti'ni kurdular. Avrupa'da kurulan ilk Türk devletidir.
- Avrupa Hunları en parlak dönemini Atilla döneminde yaşadı. Hunların gelmesiyle göç eden kavimler, Kavimler Göçü'ne neden oldu.
- Avrupalılar, Atilla'yı "Tanrının Kamçısı" veya "Etsel" olarak adlandırmaktadır.
- Atilla en parlak dönemini Atilla zamanında yaşamış ve Bizans'ı vergiye bağlamıştır.
- Doğu Roma ve Batı Roma imparatorlukları üzerine seferler düzenlemiştir.
- Atilla'nın ölümünden sonra devlet zayıflamış ve 486 yılında Germanlerin saldırıları ile yıkılmıştır.

Uygur Devleti (740-840)

- Kutluk Bilge Kül Kağan liderliğinde Ordubalık merkez olmak üzere bağımsız Uygur Devleti'ni kurdular. Devletin en parlak dönemi Moyan Çor Dönemi'dir.
- Böğü Kağan Dönemi'nde Mani dini kabul edilerek devletin resmi dini hâline getirildi.
- Mani dininin etkisiyle Uygurlar savaşçı özelliklerini kaybettiler.
- Yerleşik hayata geçen ilk Türk devletidir. 840 yılında Kırgızlar, Uygur Devleti'ne son verdi.

I. Kök Türk Devleti (552 - 630)

- Kök Türkler Bumin Kağan önderliğinde Avarları yıkarak Ötüken merkezli I. Kök Türk Devleti'ni kurdular.
- Ergenekon Destanı I. Kök Türk Devleti'ne aittir.
- Tarihte Türk adıyla kurulmuş olan ilk Türk devletidir.
- Bumin Kağan, ülkeyi doğu-batı olarak iki idari birime ayırdı.
- İkili sistem esasına göre Bumin Kağan devletin doğusunu, kardeşi İstemi Yabgu ise batısını idare etti.
- Devletin en parlak dönemi Mukan Kağan Dönemi'dir.
- Doğu Kök Türk Devleti 630 yılında Çin tarafından yıkıldı. Batı Kök Türk Devleti ise Çin'e bağlı olarak yaşadı.

II. Kök Türk (Kutluk) Devleti (682 - 745)

- Kürşad Ayaklanması'nın ardından Kutluk Kağan liderliğinde birleşerek bağımsızlıklarını kazandılar.
- Ötüken merkezli II. Kök Türk Devleti'ni kurdular. Kutluk Kağan "İlteriş" (Devleti derleyen, toplayan) unvanını aldı.
- Devletin en parlak dönemi Bilge Kağan Dönemi'dir.
- Devlet Karluk, Basmil ve Uygurların ortak saldırısı sonucu yıkıldı. Türklere vasiyetlerini ulaştıran Orhun Kitabeleri'ni bırakmışlardır.

TEST 5

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Mete Han Dönemi'nde Çinlilerle İpek Yolu hakimiyeti için savaşlar yapıldı. Mete Han Çin'e karşı askeri açıdan büyük bir üstünlük sağlamışsa da Türk boy-larının Çin'e yerleşmesini yasaklamıştır. Mete Han'ın Çin'e karşı izlemiş olduğu politika şu şekildedir: Çin dışarıdan baskı altında tutulacak, vergiye bağlanacak ancak Çin'e yerleşilmeyecekti.

Mete Han'ın bu tutumunun nedeni aşağıdakiler-den hangisidir?

- A) Eşinin Çinli bir prenses olması
- B) Türklerin Çinlilerden nefret etmesi
- C) Türklerin millî benliğini kaybetmesinden korkması
- D) Diğer Türk devletlerinin istememesi

2. Uygurlar; Kök Türk, Soğd ve Uygur gibi alfabeler kul-lanmışlardır. Kitaplarını da kaput üzerine basıp yazı-yorlardı. Hareketli Uygur harfleriyle kitap basmayı gerçekleştiren ilk uygarlık onlardır. Yerleşik hayata geçen Uygurlar, mimari alanında çok fazla eser bıraktılar. Uygurları Orta Asya'daki diğer Türk devletlerin-den ayıran en temel özellik Uygurların yerleşik hayata geçmiş olmalarıdır.

Buna göre Uygurlar hakkında aşağıda verilen bil-gilerden hangisi doğru değildir?

- A) Kültürel alanda çalışmalar yapmışlardır.
- B) Kitap basan ilk uygarlıktır.
- C) Farklı alfabeler kullanmışlardır.
- D) Yazı kültürü gelişmemiştir.

3. Orta Asya'daki Türklerin büyük kitleler hâlinde batıya doğru göç etmelerine ve bu göçler sırasında önlerine çıkan kavimlerin yer değiştirmesine sebep olan olaya Kavimler Göçü denir.

Aşağıdakilerden hangisi Kavimler Göçü'nün sonuçlarından biri değildir?

- A) İlk Çağ kapandı, Orta Çağ başladı.
- B) Uygur Devleti kuruldu.
- C) Avrupa'nın siyasi haritası değişti.
- D) Türk kültürü Avrupa'da yayıldı.

4. "Türkler, on beş yüzyıl önce Asya'nın göbeğinde çok büyük devletler kurmuş ve insanlığın her türlü kabili-yetlerine belirti olmuş birer unsurdur. Elçilerini Çin'e gönderen ve Bizans'ın elçilerini kabul eden bir Türk devleti, ecdadımız olan Türk milletinin kurduğu bir devlet idi."

Atatürk'ün Kök Türklerle ilgili söylediği bu sözden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Kök Türklerin bilinen ilk büyük Türk devleti sayıl-dığı
- B) Doğudaki ve batıdaki devletlerle diplomatik ilişki-lerinin olduğu
- C) Türklerin köklü ve zengin bir kültüre sahip olduğu
- D) Türklerin tarihinin çok eskilere dayandığı

5. Orhun Kitabeleri'nde "Tanrı buyurduğu için Kağan oldum. Fakir milleti zengin kıldım, açları doyurdum, çıplakları giydirdim." ifadesi yer almaktadır.

Kitabede yer alan bu bilgilerden hareketle ilk Türk devletleri ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Kişi hak ve özgürlüklerine yer vermişlerdir.
- B) Millî benliklerini korumuşlardır.
- C) Sosyal devlet anlayışı vardır.
- D) Ahiret inancı vardır.

6. İlk Türk devletlerinde halk göçebe olarak yaşar ve hayvancılıkla uğraşır. İlk Türk devletlerinde top-rağa bağlı bir yaşantı yoktu. Bu durum özel mülkiyet anlayışının gelişmesini engellemiştir. İlk Türk dev-letlerinde hakan dahil olmak üzere herkesin uymak zorunda olduğu yazılı olmayan hukuk kuralları vardı.

Buna göre Türklerin yaşamı ile ilgili;

- I. hakan ve ailesinin ayrıcalıklı bir konuma sahip olduğu
- II. Türk toplumunun geleneklerine bağlı olduğu,
- III. eşit bir toplum yapısının olduğu

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) II ve III
- B) Yalnız I
- C) I ve III
- D) Yalnız II

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU

İSLAMİYET'İN DOĞUŞU SIRASINDA ARAP YARIMADASI

- Arap toplumu bedevi ve hadari olmak üzere ikiye ayrılırdı.
- Bedeviler çöllerde göçebe, hadariler ise şehirlerde yerleşik hayat yaşarlardı.
- Cahiliye Dönemi'nde insanlar; hürler, mevaliler ve köleler olmak üzere üç sosyal sınıfa ayrılmıştı.
- Arabistan genelinde inanış olarak putperestlik hâkimdi.
- Hristiyanlık, Musevilik ve Haniflik (Hz. İbrahim'in dini) dinlerine inananlar da vardı.
- Mekke'de haram aylarda düzenlenen Ukaz Panayırı ticaretin yoğun yapıldığı zamanlardı.

HZ. MUHAMMED (SAV.) HAYATI VE İSLAMİYETİN YAYILIŞI

- Hz. Muhammed 571 yılında Mekke'de dünyaya geldi. Babası Abdullah, annesi Amine'dir.
- 610 yılında Cebrail aracılığıyla Hira Mağarası'nda Hz. Muhammed'e (sav.) ilk vahiy gönderildi. Böylece Hz. Muhammed'in (sav.) peygamberlik görevi başlamış oldu.
- İslamiyet'i ilk kabul edenler; Hz. Hatice, Hz. Zeyd, Hz. Ebubekir ve Hz. Ali oldu. Mekkeli müşrikler Hz. Muhammed'e baskı uyguladılar.
- Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasında bazı savaşlar ve antlaşmalar meydana geldi.

Bedir Savaşı

- Müşriklerin İslamiyet'in hızlı yayılmasından rahatsız olmaları üzerine çıktı.
- Müslümanların ilk askeri başarısıdır.
- Hz. Muhammed'e ve İslam devletine güven arttı.

Uhud Savaşı

- Bedir Savaşı'nın intikamını almak isteyen Mekkeli müşrikler bir ordu hazırlayarak Medine üzerine yürüdüler.
- Ordular Uhud Dağı eteklerinde karşılaştı.
- Müslümanlar savaşı kaybetti.

Hendek Savaşı

- Müşriklerin Uhud Savaşı'nın ardından Müslümanlara son darbeyi vurmak için başlattıkları savaştır.
- Müslümanları tamamen ortadan kaldırmak için büyük bir kuvvet toplayarak Medine'yi kuşattılar.

Hudeybiye Antlaşması

- Müslümanlarla Mekkeli müşrikler arasında yapıldı.
- Mekkeliler, Müslümanların siyasi varlığını resmen tanıdı.
- Sağlanan barış ortamı İslam dininin yayılmasını kolaylaştırdı.

DÖRT HALİFE DÖNEMİ

Hz. Ebubekir Dönemi (632-634)

- Kur'an-ı Kerim ilk kez bu dönemde kitap hâline getirildi.
- Yalancı peygamberlerle mücadele edildi.

Hz. Ömer Dönemi (634-644)

- Suriye, Filistin, Irak ve Mısır İslam devleti topraklarına katıldı.
- Ülke, eyalet adı verilen yönetim birimlerine ayrıldı.

Hz. Osman Dönemi (644-656)

- İlk defa İslam donanması oluşturuldu.
- Kur'an-ı Kerim çoğaltılarak çeşitli merkezlere gönderildi.

Hz. Osman Dönemi (656-661)

- Hz. Ali ile Hz. Ayşe arasında Cemel (Deve) Olayı yaşandı.
- Hz. Ali ve Suriye Valisi Muaviye arasında Siffin Savaşı yapıldı.

Emevi Devleti Dönemi (661-750)

- Muaviye tarafından kurulmuştur. Merkezi Şam'dır.
- Bu dönemde halifelik saltanata dönüştü.
- Emeviler Arap olmayan Müslümanlara karşı ırkçı bir politika izledi.

Abbasi Devleti Dönemi (750-1258)

- Merkezi Bağdat olan Abbasiler Emevilerin ırkçı tutumu yerine hoşgörülü bir politika izlemişlerdir.
- Abbasiler, Talas Savaşı'nda (751) Türklerle ittifak yaparak Çinlileri mağlup etti.

TEST 6

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Abbasiler Dönemi'nde Emeviler zamanındaki Arap milliyetçiliğine dayalı politika terk edilmiş ve bütün Müslümanları kucaklayıcı ve eşit tutan ümmetçi bir tutum sergilenmiştir.

Bu politikanın aşağıdaki gelişmelerden hangisi üzerinde etkili olduğu söylenemez?

- A) Arap ırkçılığını savunan kesimlerin tamamıyla ortadan kaldırılması
B) İslam dünyasında hoşgörü ortamının sağlanması
C) İslamiyet'in Arap olmayan toplumlar arasında yayılması
D) Türk ve İran kökenli insanlara devlet kademelerinde görev verilmesi
2. "Arap olmayanın Arap olana, Arap olanın Arap olmaya üstünlüğü yoktur."

Aşağıda verilenlerden hangisi Hz. Muhammed'in (sav.) bu sözüne ters düşmektedir?

- A) Abbasilerin Türkler ile iyi geçinmesi
B) Emevilerin Arap olmayan milletleri küçük görmesi
C) Dört Halife Dönemi'nde yöneticilerin seçimle belirlenmesi
D) İslam dininin tüm dünyaya yayılmaya çalışılması
3. Hz. Ali Dönemi'nde İslam dünyasında derin ayrılıkların yaşanmasıyla Müslümanlar arasında Haricilik, Sünnilik ve Şiilik gibi çeşitli taraflar oluşmuştur. Bu durum Müslümanlar arasında savaşların çıkmasına ve İslam fetihlerinin durmasına neden olmuştur. Bu çekişmeler günümüzde hâla devam etmektedir.

Buna göre;

- I. Haçlılara karşı mücadele edilmiştir.
II. Diğer devletlerin baskılarıyla uğraşmıştır.
III. Yaşanan iç çekişmeler İslamiyet'in yayılmasına engel olmuştur.

yukarıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) II ve III

4. Hz. Ömer Dönemi'nde İran, Irak, Suriye ve Mısır; Emeviler Dönemi'nde ise Fas ve Cezayir ele geçirilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İslamiyet geniş alanlarda yayılma imkânı bulmuştur.
B) Farklı kültürlerle tanışılmıştır.
C) İslam devletinin sınırları genişlemiştir.
D) Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberlik bozulmuştur.

5. Emeviler Dönemi'nde Arap olmayan Müslümanlar dışlanmış ve köle olarak kabul edilmişlerdir.

Bu politikanın;

- I. İslamiyet'i benimseyenlerin sayısının artması,
II. İslam kültürünün yayılması,
III. İslam alemindeki birliğin güçlenmesi

durumlarından hangilerini engellediği söylenebilir?

- A) II ve III
B) Yalnız II
C) I, II ve III
D) Yalnız I

6. 571 yılında Mekke'de dünyaya gelen Hz. Muhammed (sav.) çevresinde sevilen ve saygı duyulan bir kişiliğe sahip olduğu için Mekkeliler ona "Muhammed-ül Emin (Güvenilir Muhammed) diyorlardı. Hz. Muhammed (sav.), putlara itibar etmiyor puta tapmanın yanlış olduğunu düşünüyordu. Ara sıra Hira Dağı'ndaki mağaraya giderek derin düşüncelere dalan Hz. Muhammed (sav.) bir gün yine Hira Mağarası'ndayken Cebrail adlı melek tarafından kendisine ilk vahiy getirilmiştir. Bu ilk vahiy Hz. Muhammed'in (sav.) peygamberliğinin ve İslamiyet'in başlangıcı olmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hz. Muhammed'e (sav.) peygamberlik Hira Mağarası'nda gelmiştir.
B) Hz. Muhammed'e (sav.) peygamberlik kırk yaşında gelmiştir.
C) İlk vahyin gelmesiyle Hz. Muhammed'in (sav.) peygamberlik görevi başlamıştır.
D) Mekke'de puta tapıcılık yaygındı.

TÜRKLER İSLAMİYET İLE TANIŞIYOR

- Talas Savaşı'ndan sonra Türkler Müslüman olmaya başladılar.

TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABUL ETME NEDENLERİ

- Gök Tanrı inancı ile İslamiyet arasındaki benzerlik
- Tek tanrı inancının Türkler arasında da yaygın olması
- Ahlaki değerlerin yanı sıra bazı gelenek ve göreneklerin Türklerin alışkanlıkları ile benzerlik göstermesi
- Türklerdeki dünyaya hâkim olma düşüncesinin İslamiyet'teki cihat anlayışına benzemesi
- Cennet ve cehennem gibi inançların Türkler arasında da var olması
- Türklerdeki ölümden sonraki hayata inancının İslamiyet'teki ahiret inancına uyması
- Ticaretle uğraşan Türklerin, ticaret yolları üzerindeki Müslüman tüccarlarla etkileşim içerisinde olması

TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

Karahanlılar

Gazneliler

- Başkenti Balasagun'dur. Bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır.
- Karahanlılar en parlak zamanını Yusuf Kadir Han Dönemi'nde yaşamıştır. Satuk Buğra Han Müslüman olmuş ve Abdülkerim adını alarak İslamiyet'i yaymıştır.
- Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig ve Kaşgarlı Mahmut'un Divânü Lugâti't-Türk adlı eserleri bu döneme aittir.
- Edip Ahmet Yükneki'nin Atabet'ül Hakayık ve Hoca Ahmet Yesevi'nin Divan-ı Hikmet'i önemli eserlerdir.

- Alp Tegin tarafından bugünkü, Afganistan topraklarında kurulan Müslüman - Türk devletidir. Başkenti Gazne'dir.
- Gazneli Mahmut devlete en parlak dönemini yaşattır.
- Sultan unvanını ilk defa kullanan Gazneli Devleti hükümdarı Sultan Mahmut'tur. Sultan Mahmut Hindistan'a 17 sefer düzenlemiştir.
- Sultan Mahmut, Biruni için "Sarayımın en değerli hazinesi" demiştir.
- Sultan Mesut, 1040 yılında Selçuklularla yaptığı Dandanakan Savaşı'nda yenilmiştir.

TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABUL ETMESİYLE YAŞANAN GELİŞMELER

- İslamiyet'ten önce devlete il adını veren Türkler İslamiyet'in kabulünden sonra il kavramı yerine devlet ve mülk kelimelerini kullanmışlardır.
- Türklerde var olan cihan hâkimiyeti anlayışı İslamiyet'in kabulünden sonra yerini cihat anlayışına bırakmıştır.
- İslam öncesinde görülen kurultay divan adı verilen bir meclise dönüşmüştür.
- Türklerde hükümdarlar İslamiyet'ten önce han, hakan, kağan ve yabgu gibi unvanlar alırken İslamiyet'ten sonra sultan ve padişah gibi unvanları kullanmaya başlamışlardır.
- Edebi eserlerde; Allah, peygamber, hak, hukuk, cennet ve cehennem gibi konular ele alınmıştır.

TEST 7

(Çözümler için karekodu okutunuz.)

1. Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra yerleşik hayata geçmeye başlayınca şehir ve köylerde yaşayan Türklerin sayısında artış meydana gelmiştir. Köylere yerleşenler, tarım ve hayvancılıkla uğraşırken şehirlere yerleşenler de ticaret, el sanatları ve esnaflıkla uğraşmışlardır.

Buna göre Türklerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Millî benliklerini kaybetmişlerdir.
B) Siyasi olarak başka devletlerle savaşabilecek güce ulaşmışlardır.
C) Yaşam tarzlarında değişiklik olmuştur.
D) İslam dinine önemli hizmetlerde bulunmuşlardır.

2.

- Bilge Kül Kadir Han tarafından 840 yılında kurulmuştur.
- Başkenti Balasagun'dur.
- Orta Asya'da Müslümanlığı kabul eden ilk Türk devletidir.
- Abdülkerim Saltuk Buğra Han Müslümanlığı kabul ederek İslamiyet'i devletin resmi dini olarak kabul etmiştir.
- Türk boylarının İslamlaşmasını ve İslamiyet'in kısa sürede yayılmasını kolaylaştırmıştır.

Yukarıda hakkında bilgi verilen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gazneliler B) Büyük Selçuklular
C) Uygurlar D) Karahanlılar

3. **Aşağıdakilerden hangisi Türklerin Müslüman olmalarını kolaylaştıran nedenlerden biri değildir?**

- A) Türklerdeki Gök Tanrı inancının İslamiyet'te de olması
B) Türklerdeki ölümden sonra hayata inanışın, İslamiyet'teki ahiret inancına uyması
C) Türklerdeki cennet-cehennem kavramlarının İslamiyet'te karşılığını bulması
D) Ticaretle uğraşan Türklerin, ticaret yolları üzerindeki Müslüman tüccarlarla etkileşim içerisinde olması

4. İslamiyet dışındaki dinleri kabul eden Türklerin büyük bir kısmı millî benliklerini kaybederken İslamiyet'i kabul eden Türkler ise millî benliklerini koruyarak yaşamlarını devam ettirmişlerdir.

İslamiyet'i kabul eden Türklerin millî benliklerini koruması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Türklerin İslamiyet'i kitleler hâlinde kabul etmesiyle
B) İslamiyet'in Türk millî yapısına uygun olmasıyla
C) Türklerin Abbasilerin devlet kademelerinde çeşitli görevler yapmasıyla
D) Arapçanın uluslararası bir dil olmasıyla

5. Türklerin İslamiyet'i kabul etmeleri siyasi alanda bir takım değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. IX. yüzyıldan itibaren Müslüman - Türk devletleri tarih sahnesinde kendilerini göstermeye başladılar. Orta Asya'daki ilk Müslüman - Türk devleti olan Karahanlı Devleti'nin Merkezi Balasagun'dur. Bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır. Daha sonra hükümdar olan Satuk Buğra Han Müslüman olmuş ve Abdülkerim adını alarak Türkler arasında İslamiyet'i yaymak için çalışmıştır. İslamiyet'i resmi din olarak ilan etmiştir. Taht kavgaları nedeniyle 1040 yılında Doğu ve Batı Karahanlılar olmak üzere ikiye ayrılan devlet bir süre sonra yıkılmıştır.

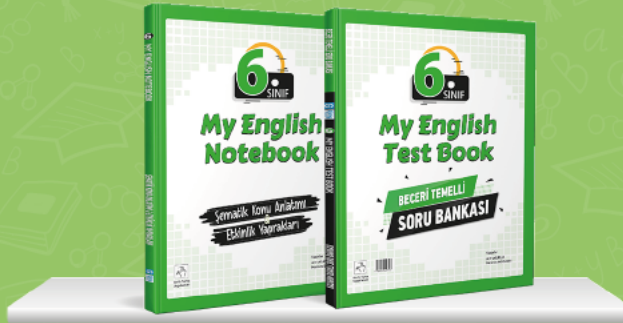
Paragrafta aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) İslamiyet Karahanlılar Dönemi'nde hangi hükümdar zamanında resmi din olarak kabul edilmiştir?
B) Karahanlıların başkenti neresidir?
C) Karahanlılar en çok hangi devletle mücadele etmiştir?
D) Karahanlıların ikiye ayrılmasının nedeni nedir?

6. **Aşağıdakilerden hangisi Gazneli Devleti'nin hükümdarı, Sultan Mahmut'un eğitim ve bilime önem verdiğini gösterir?**

- A) Hindistan'a on yedi sefer düzenlenmesi
B) Sarayında dönemin bilginlerini toplaması
C) Abbasi halifesini Büveyhoğulları'nın baskısından kurtarması
D) Sultan unvanını kullanması

GİRİŞ YAYINLARI

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.girisyayinlari.com | girisyayinlari@gmail.com

